

Miért érdemes követni az EU keretstratégiájának, a Zöld Megállapodásnak a megvalósítását?

Mint az közzismert, az *Ursula von der Leyen* vezette Európai Bizottság hivatalba lépésekor átfogó keretbe foglalta az öt megelőző, *Juncker* által vezetett Bizottság időszakában már előkészített, az EU klímasemlegességéhez vezető reformterveket, mely a Zöld Megállapodásban testesült meg.

A grandiózus, az Unió fejlődési irányait meghatározóan megszabó keretstratégia a klímasemleges, „zöld” gazdaság megvalósítását tűzi ki célul, mely többek közt magában foglalja a klímasemlegesség elérését 2050-ig, a biodiverzitás megőrzését, gazdagítását, az energiatakarékos, körforgásos gazdaság erősítését, az energiafüggség csökkentését, a forráshatékony építést és épületfelújítást, a környezetszennyezés csökkentését, a biztonságos és egészséges élelmiszerellátást.

A kitűzött célok értéke aligha vonható kétségbe, az oda vezető út azonban számos kátyúval, meredek emelkedővel és meglepetéssel szolgál. Az EU jól olajozott gépezete nemcsak felvázolta az elképzeléseket, melyeket háttér tanulmányokkal igyekezett megalapozni, de a megvalósításban sem késlekedik. Az elmúlt három évben korábban soha nem látott mennyiségben és tempóban születnek a jogszabálytervezetek.

Érdemes itt megjegyezni, hogy a Zöld Megállapodásban foglaltak nem a Bizottság kizárólagos ötletparádái, annak fontosabb elemeit, irányait a tagállamok vezetői hagyták jóvá, tehát *a terv egyben a tagállamok közös akaratának megtestesítője is.*

Felmerülhet a kérdés, mindez hogyan kapcsolódik a hazai erdőgazdálkodáshoz, annak jövőjéhez. Hiszen az EU-nak nincs közös erdészeti politikája, az EU alapszerződésai nem tartalmazzak az erdőgazdálkodásra vonatkozó elvárásokat.

Számos tagállam – mint pl. az északi tagállamok, Németország – mindig is hangsúlyozták, hogy az erdészeti politika nemzeti hatáskörbe tartozik. Az EU korábbi jogalkotási gyakorlata ezt meg is erősítette. Kevés volt az ágazatot érintő jogszabály.

Például a hazai erdőgazdálkodóknak csak kis része ismeri az erdészeti szaporítóanyagok forgalmazására vonatkozó, 1999-es EU irányelvet. Mivel az irányelv hatályba lépésekor a hazai jogszabályi környezet az abban foglaltaknál cizelláltabban szabályozta az erdészeti szaporítóanyagok előállítását és forgalmazását, már jóval korábban átvettük a nemzetközi szinten iránymutató OECD¹ ajánlásokat, az irányelv bevezetése nem okozott érzékelhető változást a hazai szabályozásban, nem támasztott új követelményeket.

Nem mondható el ugyanez az EU faanyagrendeletének (EUTR, 2010) hazai bevezetése kapcsán, mely során a magyar erdőgazdálkodóknak, faanyagforgalmazóknak is meg kellett ismerkedniük az EU szintű szabályozással, az átlálás, annak betartása már érzékelhető hullámokat keltett az ágazatban.

Fontos hangsúlyozni, hogy az EU azonban *nem kizárólag jogi szabályozó*

eszközökkel igyekszik érvényesíteni szándékait, hanem *jelentős ösztönzőket is kínál fel a vállalatokért cserébe*, melyek feltételrendszere túl is mutathat a tagállami kötelezettségeken.

Éppen ezért teljesen más az erdészeti ágazat számára elérhető EU támogatások megítélése. Ezek ismertsége – bár sokak szerint még most sem kielégítő – vitathatatlan, és egyes területeken, mint pl. az erdőtelepítés, meghatározó alapját képezik a hazai tevékenységnek. *Nagy várakozással tekintünk az EU Közös Agrárpolitika (KAP) Stratégia Tervében foglalt erdészeti intézkedésekre, azok elindítására, figyelemmel a korábbi időszakhoz képest közel háromszoros (310 milliárd forintos) pénzügyi keretre.*

Miközben az EU források felhasználása egyre nagyobb figyelmet kap a hazai erdőgazdálkodásban, feltételezve az erdészeti politika nemzeti kompetenciába tartozását, az EU jogalkotási folyamataira finoman szólva kevés hangsúlyt helyez a hazai szakközönség.

Véleményem szerint ezen a szemléletmódon nemcsak érdemes, de szükség szerű is változtatni. Természetesen nem várható el, hogy a hazai feladatokkal birkózó kollégák máról holnapra kigazodjanak az EU nem könnyen áttekinthető szakpolitikai dzsungelében. Az azonban aligha vitatható, hogy a Zöld Megállapodás keretében elindult és jelenleg is lendületesen zajló szakpolitikai reformok, jogalkotás jelentős hatást gyakorolnak a hazai erdőgazdálkodásra.

Miközben az erdészeti politikát EU szinten „közvetlenül” csak egyes, különösen érzékeny területeken érinti a szabályozás – mint pl. az illegális eredetű

¹ Organization for Economic Co-operation and Development – Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet

faanyag forgalmának kiszűrése, a globális erdőterület-csökkenés mértékének mérséklése – vagy a már korábban bevezetett szabályozás megújítása – mint pl. az erdészeti szaporítóanyag-rendelet – az ágazatra hatással bíró szakpolitikák területén készülő jogszabályok nagyon is hűsbavágóak lesznek.

Közérthetőbben, a klímavédelem, a biodiverzitás védelme, az energiapolitika, a finanszírozás keretében készült és készülő stratégiák, jogszabályok számos új elvárást, követelményt támasztanak az erdőgazdálkodással szemben.

Hajlamosak vagyunk a korlátozásokra, új elvárásokra koncentrálni, miközben a változó jogszabályi környezetben rejlő lehetőségeket is meg kell látni, mi több, kihasználni, beépíteni a hazai erdőgazdálkodás szabályozásába és gyakorlatába.

Ám ez sem elég, mivel saját érdekünk, hogy fokozatosan bejussunk a „boszorkánykonyhába”, vagyis az EU stratégiák és jogszabályok előkészítésének és tárgyalásának a folyamatába, hogy hazai érdekeinket és elképzeléseinket a lehető leghatékonyabban tudjuk „becsempészni” a Bizottság gondolkodásába, majd megjeleníteni és képviselni a jogalkotási folyamat során.

Mindehhez szükségünk van angolul tudó, jól felkészült szakemberekre, akik fokozatosan megismerik a rendszert, bekapcsolódnak az EU-ban zajló folyamatokba.

Az elmúlt időszakban ezek a feladatok meghatározóan az államigazgatás és a szakmai irányítás keretében zajlottak, melynek erőforrásai erősen korlátozottak.

Legfőbb ideje, hogy a szakma felismerje saját érdekét, és jövője formálása során vegye figyelembe és optimálisan hasznosítsa az EU-ban gyorsvonati sebességgel formálódó jövőképet, kihasználva a hazai szakmai szervezeti rendszert (pl. NAK, OEE, MEGOSZ, FAGOSZ) a nemzetközi szervezeteket (pl. CEPF², EUSTAFOR³), fórumokat, csatornákat, kapcsolatrendszereket.

A folyamat elősegítése, katalizálása érdekében a jövőben kísérletet teszünk időről időre rövid információt, hírt adni az EU-ban zajló, releváns eseményekről, melyhez keretet ad a 2024 második félévi magyar EU elnökségre történő felkészülés is.

Az EU elnökség egyik fontos hozadéka lehetne szakmánk ráébredése arra, hogy az EU az erdészeti ágazat jövőjének egyik, nem jelentéktelen formálója, egyben lehetőségeink tárháza. Rajtunk múlik, miként élünk ezzel a lehetőséggel.

Szepesi András
okl. erdőmérnök

OEE Szakmai Munkacsoport
Illusztrációk: research.org.cy, GFA

Megszavazták az EP plenáris ülésén a természethelyreállítási rendelet jogszabályt

Az Európai Parlament elfogadta a vitatott természetvédelmi törvényt. 336-an szavaztak igennel, 300-an ellene, 13-an pedig tartózkodtak. A jogszabály túlélése hetekig kérdéses volt, előzőleg két szakbizottságban is elbukott a szöveg. A jogszabály lényege az, hogy az európai földterületek és tengerek egy részének élővilágát helyreállítsák, ezzel segítsék a klímavédelmi harcot.

Az Európai Néppárt a jogszabályt elhibázottnak tartotta, amely szerintük károkat okoz a gazdáknak, és élelmszer-áremelést okoz. Az általuk kezdeményezett Európai Bizottság javaslatának elutasításáról szóló szavazás, az ezt támogató szakbizottsági elutasító szavazások ellenére sem ment keresztül, a helyreállítási rendelet voksolását megelőző EP képviselő szavazáson (312 igen szavazat, 324 nem ellenében, 12 tartózkodás mellett).

A képviselők hangsúlyozzák, hogy az ökoszisztéma helyreállítása kulcsfontosságú az éghajlatváltozás és a biológiai sokféleség csökkenése elleni küzdelemben, és csökkenti az élelmezésbiztonságot fenyegető kockázatokat. Hangsúlyozzák, hogy a törvénytervezet nem írja elő új védett területek létrehozását az EU-ban, és nem gátolja az új megújuló energiaipari infrastruktúrát sem, mivel egy új cikkel egészítették ki, amely kiemeli, hogy az ilyen létesítmények túlnyomórészt közérdekűek.

A Parlament kiemeli, hogy az új törvénynek hozzá kell járulnia az EU nemzetközi kötelezettségvállalásainak teljesítéséhez, különösen az ENSZ Kunming-Montreal globális biodiverzitási keretrendszeréhez. A képviselők támogatják a Bizottság azon javaslatát, hogy 2030-ig az EU összes szárazföldi és tengeri területének legalább 20%-ára kiterjedő helyreállítási intézkedéseket vezessenek be.

A Parlament (MEP) szerint a jogszabály csak akkor alkalmazandó, ha a Bizottság (EC) adatokat szolgáltatott a hosszú távú élelmezésbiztonság garantálásához szükséges feltételekről, és ha az uniós országok számszerűsítették azt a területet, amelyet helyre kell állítani az egyes élőhelytípusokra vonatkozó helyreállítási célok eléréséhez. A Parlament lehetőséget biztosít arra is, hogy kivételes társadalmi-gazdasági következmények esetén elhalasszák a célok elérését.

A rendelet hatálybalépésétől számított 12 hónapon belül a Bizottságnak fel kell mérnie a helyreállítás pénzügyi szükségleteit és a rendelkezésre álló uniós finanszírozás közötti esetleges szakadékokat, és meg kell vizsgálnia az ilyen szakadék áthidalására szolgáló megoldásokat, különösen egy erre a célra létrehozott uniós eszköz révén. Az Európai Parlament most már készen áll arra, hogy megkezdje a tárgyalásokat az Európai Tanáccsal a jogszabály végleges formájáról.

Referálta: Nagy László

Forrás: Euronews, EP News

Illusztráció: ENVI

² Confederation of European Forest Owners – Magánerdő Tulajdonosok Európai Szövetsége

³ European State Forest Association – Európai Állami Erdőgazdálkodók Szövetsége